

การผลิตเห็ดฟางของเกษตรกรจะนิยม

เพาะในโรงเรือน เนื่องจากสามารถผลิตเห็ดได้ตลอดทั้งปี และควบคุมปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวกับการผลิตได้ ซึ่งการเพาะเห็ดในโรงเรือนเกษตรกรผู้เพาะเห็ดทุกรายจะต้องมีเตาต้มน้ำเพื่อผลิตไอน้ำไว้สำหรับอบฆ่าเชื้อจุลินทรีย์ภายในโรงเรือน ดังนั้นการผลิตไอน้ำจึงนับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อกระบวนการเพาะเห็ด เพราะเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อปริมาณผลผลิต

ที่ผ่านมาการผลิตไอน้ำของเกษตรกรส่วนใหญ่จะนิยมใช้วัสดุที่หาง่ายและมีราคาถูกเป็นเชื้อเพลิงเช่น ไม้ฟืน ชังข้าวโพด น้ำมันเตา น้ำมันเครื่องเก่า และยางรถยนต์ เป็นต้น

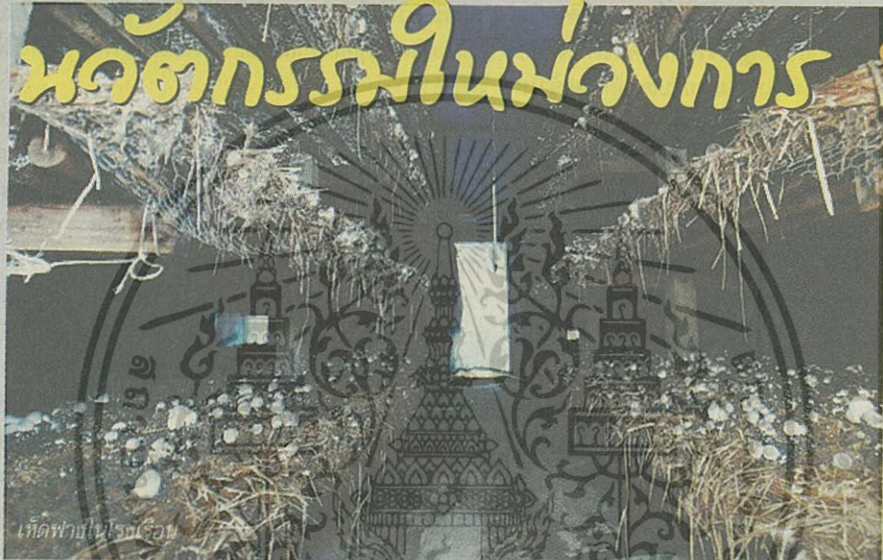
ภาควิชาเทคนิคเกษตร คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง จึงจัดทำโครงการ “การผลิตไอน้ำสำหรับโรงเรือนเพาะเห็ด” โดยการสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) เพื่อพัฒนาและปรับปรุงเตาผลิตไอน้ำให้มีประสิทธิภาพ และคุ้มค่ามากขึ้น เพื่อทดแทนการใช้ยางรถยนต์ที่ก่อมลพิษต่อชุมชน และลดมลภาวะที่เป็นพิษ

ลีอพงษ์ ลีอนาม อาจารย์ประจำภาควิชาเทคนิคเกษตร หัวหน้าโครงการ กล่าวว่า เกษตรกรผู้เพาะเห็ดฟางส่วนใหญ่มักนิยมจะใช้ถังขนาด 200 ลิตร ทำเป็นหม้อต้มเพื่อนำไอน้ำเข้าไปฆ่าเชื้อต่างๆ ในโรงเรือน โดยใช้ยางรถยนต์เก่าเป็นเชื้อเพลิงต้มน้ำเนื่องจากมีราคาถูก ซึ่งก่อให้เกิดมลพิษต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม ทางโครงการจึงได้พัฒนาเตาอบไอน้ำภายใต้แนวคิดที่ว่า จะทำอะไรให้เกิดมลพิษน้อยที่สุดและเกิดประโยชน์ต่อเกษตรกรมากที่สุด

“สำหรับเตาผลิตไอน้ำที่ได้รับการพัฒนา

เตาผลิตไอน้ำใช้ระบบถ่าน

ลดต้นทุนในมุ้งกาง ‘เพาะเห็ด’

เห็ดฟางในโรงเรือน

แล้วมีต้นทุนในการสร้าง 6,000-7,000 บาท โดย สร้างจากอิฐมุงยกก่อเป็นผนังเตาและใช้ถังขนาด 200 ลิตร เป็นหม้อต้มน้ำ การเผาไม้ค้ายคลึงกับเตาที่ใช้เผาถ่าน คุณสมบัติดินนอกจากผลิตไอน้ำไว้ใช้ในโรงเรือนได้อย่างเพียงพอแล้วยังเกิดผลพลอยได้คือถ่านและน้ำส้มควันไม้ ซึ่งนำไปใช้ประโยชน์ทางการเกษตรหรือจำหน่ายเป็นรายได้เสริมอีกทางหนึ่ง” อ.ลีอพงษ์กล่าว

เตาผลิตไอน้ำที่พัฒนาขึ้นนั้น จะใช้เชื้อเพลิงจากวัสดุในธรรมชาติ อาทิ ไม้ฟืน 100 กิโลกรัม เมื่อผ่านกระบวนการเผาในเตาจนแล้วเสร็จก็จะได้อ่างน้ำส้มควันไม้ 25 กิโลกรัม ซึ่งเกษตรกรนำไปขายได้กิโลกรัมละ 7 บาท ขณะที่รับซื้อไม้ฟืนมา

ต้นละ 500-600 บาท หักค่าใช้จ่ายแล้วเท่ากับว่ามีรายได้เสริมจากการเผาถ่าน 1,150-1,250 บาท นอกจากนี้ยังมีผลพลอยได้คือน้ำส้มควันไม้” ซึ่งนำไปใช้เป็นสารไล่แมลงทำเกษตรได้อีก

สมพงษ์ ตีอาษา

ด้วย ปัจจุบันจำหน่ายราคาลิตรละ 70 บาท สมพงษ์ ตีอาษา แกนนำกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตเห็ดบ้านดงข่า ต.เกาะโพธิ์ อ.ปากพลี จ.นครนายก เผยว่า ในอดีตการใช้ยางรถยนต์เป็นเชื้อเพลิงได้ก่อปัญหาต่อบ้านในชุมชนเป็นอย่างมาก แต่เมื่อมีโครงการเข้ามา ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เพาะเห็ดกับชาวบ้านก็ดีขึ้น บ้านไหนที่มีต้นไม้ขึ้นตามหัวไร่ปลายนาก ชาวบ้านก็เริ่มตัดมาขายให้เท่ากับว่าเป็นรายได้ของชาวบ้านอีกทาง

“เตาผลิตไอน้ำนี้ได้รับความสนใจจากเกษตรกรในพื้นที่อย่างมาก เนื่องจากแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเพาะเห็ดฟางได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะเรื่องมลภาวะที่เกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งนอกจากเกษตรกรจะขายเห็ดฟางได้ตามปกติแล้ว ยังจะมีรายได้เสริมจากผลพลอยได้ดังกล่าว ซึ่งช่วยลดค่าใช้จ่ายของครอบครัวและสามารถพัฒนาเป็นธุรกิจของชุมชนต่อไปได้” สมพงษ์ระบุ

การดำเนินงานของโครงการมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน นอกจากได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านแล้ว ยังก่อให้เกิดความยั่งยืนในอาชีพของเกษตรกรผู้เพาะเห็ด และทำให้เกษตรกรแขนงนี้อยู่ร่วมกับเกษตรกรอาชีพอื่นๆ ได้โดยไม่ก่อปัญหาผลกระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อมอีกต่อไป